

аудит»]. – Житомир: ПП «Рута», 2002. 724 с.

6. Хендриксен Е.С., Ван Бреда М.Ф. Теория бухгалтерского учета; пер. с англ. под ред. проф. Я.В. Соколова. М. : Финансы и статистика, 1997. 576 с.

7. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

Оксана Кучер

ОСНОВНІ ЗАСОБИ: МЕТОДИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ

Для оцінки фінансового стану та з метою забезпечення ефективного ведення виробничого процесу, виконання адміністративно-збутових функцій суб'єктів господарювання потрібне правдиве та достовірне відображення інформації в обліку та звітності. Основні засоби є матеріально-технічною базою підприємства, оскільки визначають обсяги виробництва і його виробничу потужність, впливають на конкурентоспроможність продукції та її відповідність ринковим умовам і попиту. Саме тому раціональна побудова методичних та організаційних засад в частині обліку основних засобів, як основного майна власників та інвесторів, відіграє значну роль для інформаційного забезпечення управління виробничо-господарськими процесами. За таких умов обліково-аналітичне забезпечення повинно базуватись на чинних законодавчо-методичних нормах та враховувати інформаційні потреби менеджерів в частині повноти і своєчасності відображення основних засобів у синтетичному і аналітичному обліку, а також в управлінській та фінансовій звітностях.

Розкриттям організаційних та методичних засад обліку основних засобів завжди було центральним питанням навколо якого завжди відбувалися дискусії як серед економістів, так і серед обліковців, зокрема в питаннях критеріїв визнання основних засобів як активу, складу первісної вартості, порядку нарахування амортизації основних засобів, технології оцінки на дату балансу, зменшення податкових різниць тощо. Даною тематикою в економічній науці і на сьогодні займаються ряд вчених-економістів, таких як Я. Д. Крупка [1; 6], З. В. Задорожний [6], Н. В. Починок [6], В. М. Панасюк [4; 5], І. В. Мельничук [2-5], Н. В. Мужевич [2-5] та ін. Аналіз зазначених літературних джерел в цій сфері підкреслює актуальність проблематики та наявність невирішених теоретико-практичних питань з обліку основних засобів.

Основними нормативно-правовими актами в цій сфері є НП(С)БО 7 «Основні засоби», Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів № 561, Податковий кодекс України та інші нормативно-правові документи.

Відповідно до НП(С)БО 7 основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

Дане визначення економічної сутності основних засобів виходить з урахуванням історичного розвитку трактування та узагальнення економічної думки вчених. Однак, в сучасних умовах господарювання важливо враховувати вартісний критерій основних засобів, тому, враховуючи вимоги Податкового кодексу, основні засоби – це активи підприємства з очікуваним строком корисного використання з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл), які мають вартісну оцінку, що перевищує 20 000 грн. за одиницю, яку переносять у вигляді амортизації, та використання яких, як очікується, принесе підприємству певні економічні вигоди.

В процесі первісного визнання проблемним моментом є складна процедура включення у первісну вартість витрат на позики, які пов'язані з придбанням (створенням) основних засобів. Така стаття витрат собівартості основного засобу пов'язана з складним процесом визнання об'єкта основних засобів «кваліфікаційним активом», тому необхідно спростити цей порядок у НП(С)БО 31 «Фінансові витрати», так як це викладено у МСБО 23 «Витрати на позики». Це дозволить капіталізувати нараховані відсотки по цих кредитах як частину первісної вартості для всіх основних засобів, а не лише кваліфікаційного активу, з умовою, що від такого активу в майбутньому очікується отримання економічних вигод.

На нашу думку, дуже важливим для раціональної організації бухгалтерського обліку основних засобів і визнання витрат згідно з Податковим кодексом є визначення чіткого порядку групування всіх основних засобів за мінімальними допустимими строками корисного використання з метою нарахування амортизаційних відрахувань, оскільки це впливає на правильність визначення суми податку на прибуток підприємства.

Згідно з НП(С)БО 7 «Основні засоби» підприємство може переоцінювати об'єкт основних засобів, якщо залишкова вартість цього об'єкта суттєво відрізняється від його справедливої вартості на дату балансу. Рекомендація щодо переоцінки відповідно до міжнародних стандартів базується на щорічній

переоцінці основних засобів перед складанням річної фінансової звітності. У разі переоцінки об'єкта основних засобів на ту саму дату здійснюється переоцінка всіх об'єктів групи основних засобів, до якої належить цей об'єкт. Найбільшою проблемою при цьому є визначення справедливої вартості об'єктів в умовах щорічної високої інфляції в Україні. Підприємство самостійно не може здійснити таку оцінку. Залучати кожен раз для її проведення експертів – надто дорого. Тому часто переоцінка основних засобів суб'єктів господарювання не проводиться, що негативно впливає на визначення реальної балансової вартості підприємства, яка має великий інтерес як для власників, так і для потенційних інвесторів.

На підставі проведених досліджень [1-6] щодо суті основних засобів та положень, які повинні розкриватись в наказі про облікову політику, ми визначили ряд завдань щодо обліку основних засобів. Таким чином, завданнями обліку щодо основних засобів є вивчення організації та методики обліку основних господарських операцій щодо утримання, експлуатації та вибуття основних засобів. Погоджуємось з думкою Я. Д. Крупкою [1], І. В. Мельничук [1-3], Н. В. Мужевич [2;3], що проблеми є в обліковому відображенні операцій з реалізації основних засобів, які порушують принцип обліку – нарахування. Крім того, на сьогодні немає системної методики покриття витрат на відновлення основних засобів та їх інвестиційно-інноваційної підтримки [2]. На нашу думку, вирішення цих завдань в обліку дасть змогу сформувати інформацію про стан та наявність основних засобів для прийняття ефективних управлінських рішень.

Отже, забезпечення належного порядку і технології обліку основних засобів, їх правдивого відображення в звітності, сприятиме ефективному їх використанню та задовольнить всі інформаційні потреби управління.

Список використаної літератури

1. Крупка Я.Д., Питель С.В., Мельничук І.В. Облік, оподаткування і правове регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності: навч. посібник. 3-тє вид., переробл. і доповн. Тернопіль: Крок, 2017. 264 с.

2. Мельничук І. В. Мужевич Н. В. Облік фінансового забезпечення відтворення основних засобів будівельних підприємств / І. В. Мельничук, Н. В. Мужевич // Галицький економічний вісник. – Тернопіль, 2019. – № 1. – С. 123-130, URL : http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/27888/2/GEB_2018v55n2_Melnuchyk_I-Accounting_of_financial_129-139.pdf.

3. Мельничук І. В. Мужевич Н. В. Проблемні аспекти оцінки й обліку інвестиційно-інноваційних проектів та програм. *Галицький економічний вісник*. Тернопіль, 2018. № 2. С. 129-139. URL :

http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/27924/2/GEB_2019v56n1_Melnychuk_I-Problems_of_evaluation_123-130.pdf.

4. Панасюк В. М., Ковальчук Є. К., Мельничук І. В., Мужевич Н. В. Бухгалтерський облік: від знань до компетентностей: навчальний посібник для дистанційного навчання. Тернопіль : [б. в.], 2020. 363 с.

5. Панасюк В. М., Мельничук І. В., Мужевич Н. В. Бухгалтерський облік: навч. посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2020. 330 с.

6. Фінансовий облік : підруч. – 4-те вид., доповн. та переробл. / Я.Д. Крупка, З.В. Задорожний, Н.В. Гудзь, П.Н. Денчук, Н.В. Починок та ін. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 478 с.

Ірина Мезинчук

ОБЛІКОВА ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Розширення можливостей та розширення функцій бухгалтерського обліку вимагає розробки та впровадження такої організаційної системи, яка забезпечить диференціацію фінансових та управлінських ресурсів. Тому необхідне подальше поглиблення досліджень для вдосконалення підготовки та використання облікової звітності і забезпечення їх відповідності потребам користувачів. Незважаючи на появу нових об'єктів обліку, попит на інформаційні ресурси та запровадження нових систем облікового процесу змінили суспільний світогляд щодо організації та подання облікової інформації, необхідної всім групами користувачів, але облікова звітність все ще залишається єдиним надійним джерелом інформації про реальний фінансово-економічний стан організації та її цінності в конкурентному ринковому середовищі. Облікова звітність є не тільки надійним джерелом інформації, а й інструментом контролю, основою для прийняття управлінських рішень, основою раціонального вибору стратегії економічного розвитку й основою зменшення витрат та оновлення фінансових результатів.

Багато досліджень вчених країни, таких як Крупка Я. Д., Бутинець Ф. Ф., Задорожний З. В., Пушкар М.С., Хомин П.Я. та інших, зосереджені на теоретичних засадах і методах формування, аналізу та аудиту показників облікової звітності. Серед зарубіжних дослідників, які займаються питаннями облікової звітності, її аналізу і аудиту слід зазначити Боді З., Мертон Р., Палія В. Ф., Панкова Д. О., Соколова Я. В., Хорина О. М. та інших. Усі ці вчені досягли значних результатів у вивченні проблем підготовки та подання облікової звітності. Однак є ще багато питань, які потребують подальшого дослідження.